

ХАРКІВСЬКА ДЕРЖАВНА АКАДЕМІЯ ДИЗАЙНУ І МИСТЕЦТВ

Кафедра реставрації та експертизи творів мистецтва

РОБОЧА ПРОГРАМА

НАВЧАЛЬНОЇ ВИБІРКОВОЇ ДИСЦИПЛІНИ

ВК8 ОСНОВИ КОМПОЗИЦІЇ

(шифр та назва навчальної дисципліни)

рівень вищої освіти перший (бакалаврський)
перший(бакалаврський) / другий (магістерський) / третій (освітньо-науковий)

галузь знань 02 Культура та мистецтво

спеціальність 023 Образотворче мистецтво, декоративне мистецтво, реставрація

освітня програма Реставрація та експертиза творів мистецтва

факультет Образотворче мистецтво

ХДАДМ 2025

Робоча програма навчальної дисципліни Основи композиції для здобувачів вищої освіти 4 курсу першого (бакалаврського) рівня зі спеціальності 023 Образотворче мистецтво, декоративне мистецтво, реставрація ОПП Реставрація та експертиза творів мистецтва

Розробники:

(підпис)

О.П.Кішкурно

(ім'я та прізвище)

Робоча програма розроблена кафедрою реставрації та експертизи творів мистецтва та затверджена протокол від «27» серпня 2025 року № 23

Завідувач кафедри

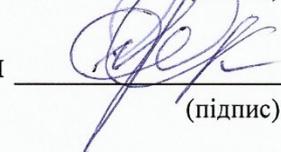

(підпис)

Вячеслав ШУЛКА

(ім'я та прізвище)

Гарант освітньої програми

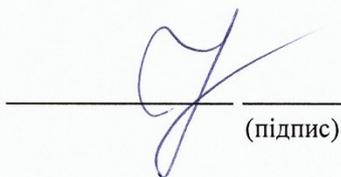
(підпис)

Наталья АНТОНЕНКОВА

(ім'я та прізвище)

УЗГОДЖЕНО

Декан факультету ОМ

(підпис)

Ольга ІВАЩЕНКО

(ім'я та прізвище)

ЗАТВЕРДЖЕНО

Методичною радою ХДАДМ

Протокол від «27» серпня 2025 року № 25-04

АНОТАЦІЯ

до навчальної дисципліни «Основи композиції»

Дисципліна «Основи композиції» викладається на 4 курсі протягом 2-х семестрів. Дисципліна викладається відповідно до навчального плану, затвердженого методичною радою ХДАДМ.

Метою дисципліни «Основи композиції» полягає у наданні студентам ОПП «Реставрація та експертиза творів мистецтва», базових знань щодо основ композиції художнього твору. Оволодіння знаннями з дисципліни здійснюється з урахуванням початкового рівня знань студентів і спрямовано на продуктивне засвоєння принципів роботи з дослідження творів мистецтва. Навчальним планом підготовки бакалаврів-реставраторів денної форми навчання, викладання дисципліни «Основи композиції» передбачено у 7-8 семестрах в обсязі 6 кредитів ECTS (180 годин).

В програмі викладено етапи та зміст навчання дисципліни і дано перелік рекомендованої літератури.

THE SUMMARY

To a subject "Basics of composition"

The discipline "Fundamentals of Composition" is taught in the 4th year over two semesters. The course is delivered in accordance with the curriculum approved by the Methodological Council of the Kharkiv State Academy of Design and Fine Arts (KSADA).

The aim of the discipline "Fundamentals of Composition" is to provide students of the educational and professional program "Restoration and Expertise of Works of Art" with basic knowledge of the principles of artistic composition. Mastery of the discipline takes into account the students' initial level of knowledge and is aimed at the effective assimilation of principles for researching and analyzing works of art. According to the curriculum for full-time bachelor's degree students in restoration, the discipline "Fundamentals of Composition" is taught in the 7th–8th semesters with a workload of 6 ECTS credits (180 hours).

The program outlines the stages and content of the course and provides a list of recommended literature.

1. Опис навчальної дисципліни

Найменування показників	Галузь знань, спеціальність, освітня програма, рівень вищої освіти	Характеристика навчальної дисципліни	
		<u>денна форма здобуття освіти</u>	
Кількість кредитів ECTS –6	Галузь знань 02 Культура і мистецтво	<u>вибіркова</u>	
	Спеціальність 023 Образотворче мистецтво, декоративне мистецтво, реставрація	Мова навчання: <u>українська</u>	
Модулів – 4	ОПІ Реставрація і експертиза творів мистецтва	Рік підготовки:	
Змістових модулів – 4		4-й	
Загальна кількість годин - 180		Семестри	
		7-й	8-й
		Лекції	
Тижневих годин Аудиторних: 1 С. 3 ГОД 2 С. 2,6 ГОД	Рівень вищої освіти перший (бакалаврський)	-	
		Практичні, семінарські	
		85	
		Лабораторні	
		-	
		Самостійна робота	
		95	
		Індивідуальні завдання:	
-			
Вид контролю: екзамен. перегляд			

2. Мета та завдання навчальної дисципліни

Метою викладання навчальної дисципліни «Основи композиції» є:

- засвоєння композиційної грамоти,
- розвиток творчого індивідуального сприйняття,
- розвиток формотворчого мислення.

Основними **завданнями** вивчення дисципліни «Основи композиції» є :

- композиційне вирішення у заданому форматі,
- дотримуватись заданої просторової системи зображення,
- цілісність композиційного вирішення,
- високий рівень технічного виконання,
- проявлення творчої ініціативи,
- виразність композиційного рішення,

Згідно з вимогами освітньо-професійної програми студенти повинні:

знати:

- теоретичні основи композиційної грамоти,
- практичні принципи композиційних рішень,
- важливість композиційної структури.

вміти:

- використовувати композиційні засоби і кольоровий паспорт,
- показати знання таких категорій композиції, як: тектоніка, об'ємно-просторова структура,
- практично використовувати теоретичні знання, набуті навички, методи, прийоми для побудови різноманітних композицій,
- трансформувати трьохмірні об'єкти у площинні,
- узагальнювати не втрачаючи характер об'єкта,
- інтерпретувати, стилізувати,
- оперувати структурою формату.

3. Компетентності та програмні результати навчання навчальної дисципліни (згідно з освітньою програмою)

Компетентності, якими повинен оволодіти здобувач	Програмні результати навчання
ЗК 2. Здатність зберігати і примножувати культурно-мистецькі, екологічні, моральні, наукові цінності і досягнення суспільства на основі розуміння історії та закономірностей розвитку предметної області, її місця у загальній системі знань про природу і суспільство, використовувати різні види та форми рухової активності для активного відпочинку та ведення здорового способу життя.	ПРН 2. Виявляти сучасні знання і розуміння предметної галузі та сфери професійної діяльності, застосовувати набуті знання у практичних ситуаціях.
ЗК 5. Здатність до абстрактного мислення, аналізу та синтезу.	ПРН 3. Формувати різні типи документів професійного спрямування згідно з вимогами культури усного і писемного мовлення.
ЗК 6. Здатність застосовувати знання у практичних ситуаціях.	ПРН 4. Орієнтуватися в розмаїтті сучасних програмних та апаратних засобів, використовувати знання і навички роботи з фаховим комп'ютерним забезпеченням (за спеціалізаціями).
ЗК 7. Навички використання інформаційних і комунікаційних технологій.	ПРН 5. Аналізувати та обробляти інформацію з різних джерел.
ЗК 8. Здатність до пошуку, оброблення та аналізу інформації з різних джерел.	ПРН 7. Відобразити морфологічні, стильові та кольоро-фактурні властивості об'єктів образотворчого, декоративного мистецтва, реставрації та використовувати існуючі методики реставрації творів мистецтва в практичній діяльності за фахом.
ЗК 11. Здатність оцінювати та забезпечувати якість виконуваних робіт.	ПРН 9. Застосовувати знання з історії мистецтв у професійній діяльності, впроваджувати український та зарубіжний мистецький досвід.
СК 1. Здатність розуміти базові теоретичні та практичні закономірності створення цілісного продукту предметно-просторового та візуального середовища.	ПРН 10. Володіти основами наукового дослідження (робота з бібліографією, реферування, рецензування, приладові та мікрохімічні дослідження).
СК 2. Здатність володіти основними класичними і сучасними категоріями та концепціями мистецтвознавчої науки.	ПРН 11. Визначати мету, завдання та етапи мистецької, реставраційної та дослідницької діяльності, сприяти

<p>СК 3. Здатність формулювати цілі особистісного і професійного розвитку та умови їх досягнення, враховуючи тенденції розвитку галузі професійної діяльності, етапів професійного зростання та індивідуально-особистісних особливостей.</p>	<p>оптимальним соціально-психологічним умовам для якісного виконання роботи.</p>
<p>СК 4. Здатність оволодівати різними техніками та технологіями роботи у відповідних матеріалах за спеціалізаціями.</p>	<p>ПРН 13. Застосовувати сучасне програмне забезпечення у професійній діяльності (за спеціалізаціями).</p>
<p>СК 7. Здатність адаптувати творчу (індивідуальну та колективну) діяльність до вимог і умов споживача.</p>	<p>ПРН 14. Трактувати формотворчі засоби образотворчого мистецтва, декоративного мистецтва, реставрації як відображення історичних, соціокультурних, економічних і технологічних етапів розвитку суспільства, комплексно визначати їхню функціональну та естетичну специфіку у комунікативному просторі.</p>
<p>СК 8. Здатність проводити аналіз та систематизацію зібраної інформації, діагностику стану збереженості матеріально-предметної структури твору мистецтва, формулювати кінцеву мету реставраційного втручання.</p>	<p>ПРН 15. Володіти фаховою термінологією, теорією і методикою образотворчого мистецтва, декоративного мистецтва, реставрації мистецьких творів.</p>
<p>СК 9. Здатність використовувати професійні знання у практичній та мистецтвознавчій діяльності.</p>	<p>ПРН 16. Розуміти вагому роль українських етномистецьких традицій у стильових рішеннях творів образотворчого, декоративного та сучасного візуального мистецтва.</p>
<p>СК 11. Здатність проводити сучасне мистецтвознавче дослідження з використанням інформаційно-комунікаційних технологій.</p>	<p>ПРН 17. Популяризувати надбання національної та всесвітньої культурної спадщини, а також сприяти проявам патріотизму, національного самоусвідомлення та етнокультурної самоідентифікації.</p>
<p>СК 12. Здатність презентувати художні твори та мистецтвознавчі дослідження у вітчизняному та міжнародному контекстах.</p>	<p>ПРН 18. Формувати екологічну свідомість і культуру особистості, застосовувати екологічні принципи в житті та професійній діяльності</p>

4. Програма навчальної дисципліни

Навчальна дисципліна «Основи композиції» складається з 4 модулів, які містять 14 тем, зв'язані між собою змістовими складовими.

4 курс, 7 семестр.

МОДУЛЬ 1.

Змістовий модуль 1. Основні закономірності, принципи, засоби і прийоми композиції.

Тема 1. Основні елементи мови образотворення. Графічні засоби виразності. Крапка, штрих, лінія, пляма. Лінійні та плямові зображення.

Тема 2. Уявлення про простір листа, характеристики геометричних форм. Властивості та засоби вираження площинної композиції. Характер композиції, величина форми, геометричний вид форми, лінійний та тоновий. Характеристики та сприйняття. Маса, вага, характер структурної форми.

Тема 3. Поняття центра ваги, рівноваги, знаходження структурної, зображальної, тональної і пластично-сислової доміанти, подібності цілого та його частин. Симетрія як універсальний принцип формоутворення.

Практичне завдання: Серія ескізів графічної композиції у різних форматах з аналізом композиційного центру.

МОДУЛЬ 2.

Змістовий модуль 2. Загальні закони композиції.

Тема 1. Поняття «ритм»; види ритму; метричні та ритмічні ряди. Приклади ритмічних побудов. Рух в композиції, поняття статичності та динаміки.

Тема 2. Фактури, види фактур, способи виконання. Поняття тотожності, нюанс, контраст.

Тема 3. Роль кольору в композиції. Пропорції та відношення.

Практичне завдання: Серія ескізів кольорової композиції у різних форматах.

4 курс, 8 семестр.

МОДУЛЬ 1.

Змістовий модуль 3. Формат і композиційна організація портрета.

Тема 1. Формат (вертикальний, горизонтальний, квадратний) як носій образу.

Тема 2. Розміщення голови та плечового поясу в межах формату.

Тема 3. «Відкриті» та «закриті» композиції.

Тема 4. Правило третин і класичні осьові побудови в портреті.

Практичне завдання: Серія ескізів автопортрета у різних форматах з аналізом композиційного центру.

МОДУЛЬ 2.

Змістовий модуль 4. Композиційний центр і система підпорядкування елементів.

Тема 1. Поняття композиційного центру в портреті.

Тема 2. Погляд, обличчя, жести як смислові домінанти.

Тема 3. Ритм і пауза в розміщенні форм.

Тема 4. Другорядні елементи та їх підпорядкування головному образу.

Практичне завдання: Автопортрет із чітко визначеним композиційним центром та письмовим аналізом.

ФОРМАТ ДИСЦИПЛІНИ

Теми розкриваються шляхом практичних та самостійних занять. Самостійна робота студентів спрямована на закріплення тем практичних занять. Зміст самостійної роботи складається з виконання практичних завдань з ескізування, пошуку необхідних аналогів за темами композицій, які є елементами модулів; завершення роботи та експонування.

Програмою передбачається, що запропоноване практичне завдання в заданому форматі у кожного студента повинне мати оригінальне графічне, композиційне та пластичне вирішення. Крім того, можливе виконання додаткових власних композицій.

ФОРМАТ СЕМЕСТРОВОГО КОНТРОЛЮ

Підсумковий контроль засвоєння знань здійснюється у формі *екзаменаційного перегляду*. Передбачено рубіжні етапи контролю у формі поточних модульних переглядів.

5. Структура навчальної дисципліни

Назви змістових модулів і тем	Кількість годин					
	денна форма					
	усього	у тому числі				
л		пр.	лаб.	інд	с.р	
1	2	3	4	5	6	7
4 курс, 7 семестр						
Модуль 1.						
Змістовий модуль 1. Основні закономірності, принципи, засоби і прийоми композиції.						
Тема 1. Основні елементи мови образотворення. Графічні засоби виразності. Крапка, штрих, лінія, пляма. Лінійні та плямові зображення.	13		6			7
Тема 2. Уявлення про простір листа, характеристики геометричних форм. Властивості та засоби вираження площинної композиції. Характер композиції, величина форми, геометричний вид форми, лінійний та тоновий. Характеристики та сприйняття. Маса, вага, характер структурної форми.	13		6			7
Тема 3. Поняття центра ваги, рівноваги, знаходження структурної, зображальної, тональної і пластично-сислової домінанти, подібності цілого та його частин. Симетрія як універсальний принцип формоутворення.	13		6			7
Разом за змістовим модулем 1	39		18			21
Модуль 2.						
Змістовий модуль 2. Загальні закони композиції.						
Тема 1. Поняття «ритм»; види ритму; метричні та ритмічні ряди. Приклади ритмічних побудов. Рух в композиції, поняття статичності та динаміки.	13		6			7
Тема 2. Фактури, види фактур, способи виконання. Поняття тотожності, нюансу, контрасту.	13		6			7
Тема 3. Роль кольору в композиції. Пропорції та відношення.	13		6			7
Разом за змістовим модулем 2	39		18			21
4 курс, 8 семестр						
Модуль 1.						
Змістовий модуль 3. Формат і композиційна організація портрета.						
Тема 1. Формат (вертикальний, горизонтальний, квадратний) як носій образу.	13		6			7
Тема 2. Розміщення голови та плечового поясу в межах формату.	11		7			4
Тема 3. «Відкриті» та «закриті» композиції.	13		6			7
Тема 4. Правило третин і класичні осьові побудови в	13		6			7

Назви змістових модулів і тем	Кількість годин					
	денна форма					
	усього	у тому числі				
л		пр.	лаб.	інд	с.р	
1	2	3	4	5	6	7
портрети.						
Разом за змістовим модулем 3	50		25			25
Модуль 2.						
Змістовий модуль 4. Композиційний центр і система підпорядкування елементів.						
Тема 1. Поняття композиційного центру в портреті.	13		6			7
Тема 2. Погляд, обличчя, жести як смислові доміанти.	13		6			7
Тема 3. Ритм і пауза в розміщенні форм.	13		6			7
Тема 4. Другорядні елементи та їх підпорядкування головному образу.	13		6			7
Разом за змістовим модулем 4	52		24			28
Всього годин	180		85			95

6. Теми практичних занять

Назва теми	Кількість годин
Тема 1. Основні елементи мови образотворення. Графічні засоби виразності. Крапка, штрих, лінія, пляма. Лінійні та плямові зображення.	6
Тема 2. Уявлення про простір листа, характеристики геометричних форм. Властивості та засоби вираження площинної композиції. Характер композиції, величина форми, геометричний вид форми, лінійний та тоновий. Характеристики та сприйняття. Маса, вага, характер структурної форми.	7
Тема 3. Поняття центра ваги, рівноваги, знаходження структурної, зображальної, тональної і пластично-смислової доміанти, подібності цілого та його частин. Симетрія як універсальний принцип формоутворення.	6
Тема 4. Поняття «ритм»; види ритму; метричні та ритмічні ряди. Приклади ритмічних побудов. Рух в композиції, поняття статичності та динаміки.	6
Тема 5. Фактури, види фактур, способи виконання. Поняття тотожності, нюанс, контраст.	6
Тема 6. Роль кольору в композиції. Пропорції та відношення.	6
Тема 7. Формат (вертикальний, горизонтальний, квадратний) як носій образу.	6
Тема 8. Розміщення голови та плечового поясу в межах формату.	6

Тема 9. «Відкриті» та «закриті» композиції.	7
Тема 10. Правило третин і класичні осьові побудови в портреті.	6
Тема 11. Поняття композиційного центру в портреті.	6
Тема 12. Погляд, обличчя, жести як смислові домінанти.	6
Тема 13. Ритм і пауза в розміщенні форм.	6
Тема 14. Другорядні елементи та їх підпорядкування головному образу.	6
Всього годин:	85

7. Теми семінарських занять

Програмою не передбачається проведення семінарських занять.

8. Самостійна робота

На самостійну роботу студентів відводиться 1/2 наявних годин. Самостійні години використовуються для опрацювання опанованих на практичних заняттях навичок.

Назва теми	Кількість годин
Тема 1. Основні елементи мови образотворення. Графічні засоби виразності. Крапка, штрих, лінія, пляма. Лінійні та плямові зображення.	7
Тема 2. Уявлення про простір листа, характеристики геометричних форм. Властивості та засоби вираження площинної композиції. Характер композиції, величина форми, геометричний вид форми, лінійний та тоновий. Характеристики та сприйняття. Маса, вага, характер структурної форми.	7
Тема 3. Поняття центра ваги, рівноваги, знаходження структурної, зображальної, тональної і пластично-смислової домінанти, подібності цілого та його частин. Симетрія як універсальний принцип формоутворення.	7
Тема 4. Поняття «ритм»; види ритму; метричні та ритмічні ряди. Приклади ритмічних побудов. Рух в композиції, поняття статичності та динаміки.	7
Тема 5. Фактури, види фактур, способи виконання. Поняття тотожності, нюанс, контраст.	7

Тема 6. Роль кольору в композиції. Пропорції та відношення.	7
Тема 7. Формат (вертикальний, горизонтальний, квадратний) як носій образу.	7
Тема 8. Розміщення голови та плечового поясу в межах формату.	4
Тема 9. «Відкриті» та «закриті» композиції.	7
Тема 10. Правило третин і класичні осьові побудови в портреті.	7
Тема 11. Поняття композиційного центру в портреті.	7
Тема 12. Погляд, обличчя, жести як смислові домінанти.	7
Тема 13. Ритм і пауза в розміщенні форм.	7
Тема 14. Другорядні елементи та їх підпорядкування головному образу.	7
Всього годин:	95

9. Методи навчання

В навчальному процесі використовуються словесні, наочні, практичні, пояснювально-ілюстративні та дослідницькі методи. Системний підхід навчального процесу забезпечує методи навчання, такі як метод організації і проведення навчання, стимулювання і мотивації, контролю і самоконтролю в навчанні, інтерактивні та активні методи.

Серед інтерактивних методів застосовуються відповіді на запитання і опитування думок студентів; дискусії, мозковий штурм.

До активних методів відноситься виконання практичних завдань. Водночас зберігається інтерактивне спілкування з викладачем.

Наочний метод навчання спирається на візуальному сприйнятті інформації. в навчальному процесі активно використовуються ілюстративні матеріали.

Серед практичних методів застосовуються – виконання практичних робіт.

Також застосовуються методи дистанційного навчання, які не відрізняються від традиційних, крім онлайн-формату.

10. Методи контролю

Програмою передбачено наступні *форми контролю*:

- перевірка завдань самостійної роботи студентів;
- поточний перегляд;
- екзаменаційний перегляд.

Підсумковий контроль: засвоєння знань здійснюється у формі *екзаменаційного перегляду*. Передбачено рубіжні етапи контролю у формі перегляду робіт викладачем.

11. Критерії оцінювання результатів навчання:

	Бали		Критерії оцінювання
	0–40	0–60	
A+	40	60	Студент в повному обсязі опанував матеріал теми, надав додаткові матеріали та приклади за темою. Відповів на додаткові питання. Розширив роботу до рівня тез до конференції. Подача акуратна, без помилок
A	17–19	37–39	Студент в повному обсязі опанував матеріал теми, надав додаткові матеріали за темою. Подача акуратна, без помилок
A-	16	36	Студент в повному обсязі опанував матеріал теми, подача акуратна, без помилок
B	12–15	32–35	Студент в повному обсязі опанував матеріал теми, але зробив декілька незначних помилок
C	8–11	22–31	Студент в повному обсязі опанував матеріал теми, але зробив значні помилки, є невеликі проблеми з форматкуванням
D	4–7	10–21	Студент не в повному обсязі опанував матеріал теми, робота виконана на недостатньому рівні із значними недоліками (недостатньо розкрита тема, малий обсяг, відсутність творчого підходу тощо), наявні проблеми з форматкуванням
E	1–3	1–9	Студент в недостатньому обсязі опанував матеріал теми, виконана робота має багато значних недоліків (недостатньо розкрита тема, малий обсяг, невідповідність завданню, невчасна подача виконаної роботи, неохайність подання тощо).
	0	0	Пропуск рубіжного контролю

12. Розподіл балів, які отримують студенти

РОЗПОДІЛ БАЛІВ

Тема	Форма звітності	Бали
Модуль 1	Поточний контроль	0–40
Модуль 2	Поточний контроль	0–60

	Всього балів	100
Модуль 1	Поточний контроль	0–40
Модуль 2	Поточний контроль	0–60
	Всього балів	100

Шкала оцінювання

Сума балів за всі види навчальної діяльності	Оцінка ECTS	Оцінка за національною шкалою	
		для екзамену, диференційованого заліку, курсового проекту (роботи), практики	для заліку
90 – 100	A	відмінно	зараховано
82-89	B	добре	
75-81	C		
64-74	D		
60-63	E	задовільно	
35-59	FX	незадовільно з можливістю повторного складання	не зараховано з можливістю повторного складання
1-34	F	незадовільно з обов'язковим повторним вивченням дисципліни	не зараховано з обов'язковим повторним вивченням дисципліни

13. Методичне забезпечення

Методичні рекомендації

1. Шевченко О. Основи композиції: методичні рекомендації. Львів: ЛНАМ, 2024. – 32 с.
2. Тютюнник І. С. Засоби сюжетної композиції (на прикладі графічних робіт): методичні рекомендації. Тернопіль : ТНПУ імені Володимира Гнатюка, 2023. 43 с.
3. Методичні рекомендації до курсу «Композиція» / І. І. Тарасюк. – Луцьк: Терен, 2017. – 28 с.
4. Методичні рекомендації кафедри РЕТМ розташовані у репозитарії ХДАДМ за посиланням: <https://www.ksada.org/repozytorij/kafedra-restavracziyi-ta-ekspertyzy-tvoriv-mystecztva/>

14. Рекомендована література

Основна:

1. Блумквіст Г. Книга натхнення кольором. К. : ArtHuss, 2016. 208 с.
2. Волков Н. Н. Композиція в живописі. Харків : Мистецтво, 1977. 246 с.
3. Кириченко М. А. Основи образотворчої грамоти. Київ : В. школа, 1982. 167 с.
4. Лоханько В. Є. Художні матеріали і техніка живопису. – Х. : Мистецтво, 1938. – 187 с.
5. Лоханько Ф. П. Флорова Т. І. Художні матеріали: Техніка Живопису. – К. : Держ. видавництво образотворчого мистецтва і музичної літератури УРСР, 1960. – 142 с. 6.
6. Матеріали і техніка олійного живопису: навч. посіб. Умань, 2013.
7. Шевнюк О. Л. Методика навчання образотворчого мистецтва у вищих навчальних закладах: Навч. посіб. Київ : Освіта України, 2017. 311 с.

Допоміжна:

1. Александрович В. Українське малярство XIII-XV ст./В. Александрович – Львів, 1995. – 200 + 32 с. – (Студії з історії українського мистецтва).
2. Біляшівський Микола. Українське народне мистецтво./ Микола Біляшівський. – Х.: Видавець Савчук О.О., – 229 с.
3. Гомперц Віл. Що це взагалі таке? 150 років сучасного мистецтва в одній пілюлі. – К.: АртHuss, – 486 с.
4. Кішкурно Олена. Досвід реставрації позолоченого різьблення на прикладі відновлення пам'яток епохи фрідріхського рококо з музеїв Німеччини. – Міжнародна наукова конференція «30 років кафедри реставрації та експертизи творів мистецтва» // Збірник наукових матеріалів. 22 листопада 2024 року, ХДАДМ. – Харків, 2024. – 132 с. (укр., англ. мов.). – С. 82-87.
5. Кириченко М.А., Кириченко І.М. Основи образотворчої грамоти: Навч. посіб. – К.: Вища шк., 2002. – 190 с.

6. Котляр Є. Харківські монументалісти: горизонти сучасної школи // Образотворче мистецтво. – К.: Національна спілка художників України, 2006. – № 3. – С. 86-91.
7. Лидія Лихач. Чисте мистецтво./ Петро Гончар, Лидія Лихач. – К.: Родовід, – 2009 – 304 с.
8. Соколюк Л. Д. Графіка Бойчукістів./ Л. Д. Сокол.к – Х.: Видання часопису "Березіль"; Нью-Йорк: Видавництво М. П. Коць, – 2002. – 224 с
9. Ткачова Л. І. Асоціація революційного мистецтва України // Енциклопедія історії України : у 10 т. : [укр.] / редкол.: В. А. Смолій (голова) та ін.; Інститут історії України НАН України. – К.: Наукова думка, 2003. – Т. 1 : А – В. – 688 с.
10. 1. Яремків М. Ю. Композиція: творчі основи зображення./ М. Ю. Яремків. Навч. Посібник – Тернопіль: Підручники, посібники, 2005. – 112 с.

15. Інформаційні ресурси

1. <http://restorer.kiev.ua/>
2. <http://www.nbuv.gov.ua/> – сайт Національної бібліотеки України імені В. І. Вернадського
3. <http://library.nakkkim.edu.ua/> – електронний каталог бібліотеки Національної академії керівних кадрів культури і мистецтв
4. <http://elib.nplu.org/> – електронна бібліотека «Культура України»
5. http://kultura.ho.ua/books_ku.htm – Культурологічна бібліотека
http://informatic10.at.ua/index/informacijni_sistemi_ta_tekhnologiji